

GAZETA WARSZAWSKA

Z WARSZAWY DNIA 3 LISTOPADA R. 1797. W PIĄTEK.

Ostatnie wiadomości z Wiednia pod datą 25 Października, w oddzielnym dodatku (*) do ostatniej Gazety umieściwszy, powtarzać ich tu nie będziemy.

Z Londynu 27 Października.

Wczoraj w nadzwyczajney Gazecie Dwor podał do wiadomości publiczney, co następuje:

„Admiralicja 16 Października.„

Dziś rano przybył kapitan *Faixfax* z depeşzami od Admirala *Duncan* i takowym raportem.

„Na okręcie *Venerable* d. 13 Paźdz:

Do pierwszego raportu to jeszcze dodać winienem, że w nocy d. 10 także wziął kanowisko z moją flotą, że nieprzyjaciel bez spotkania się ze mną nie mógł do *Texel* powrócić. D. 11 o 9 zrana spostrzegłem, iż eskadra kapitana *Trollope* dawała signały, że się Batawowie zbliżali. Zaraz wydałem rozkaz atakowania ich, gdy się oni tymczasem dla przyięcia nas w linią formowali. Wiatr był pułnocno zachodni. Gdy się bardziej zbliżyłem kazałem flocie zwinąć niektóre żagle, ażeby okręty bliżej siebie znajdowały się. — Wkrótce potym spostrzegłem ląd między *Camprebown* i *Egmont* i zaraz dałem rozkaz złamania linii nieprzyjacielskiej i potykania się z każdym okrętem naprzeciw płynącym, co z największym pośpiechem dokonano, i Vice-Admiral *Onslow* z okrętem *Monarch* mężnie uderzył na tylną fraż nieprzyjaciela.

Dywizya jego poszła za tym przykładem i bitwa zaczęła się około 40 minut po południu *Venerable* przedarł się wkrótce przez linią nieprzyjacielską i dywizya moja zaczęła się potykać z nieprzyjacielską przednią strażą. Bitwa trwała blisko półtrzeci godziny, gdy spostrzegłem, że wszystkie maszty Hollenderfkich okrętów poupadały. Okręt Admirala *de Winter* bronił się jeszcze przez czas nieaki bardzo mężnie, lecz pokonany będąc liczbą, poddał się i sam Admiral na nasz okręt *Venerable* był przyprowadzony. W ten czas dostrzegłem także, że okręt Vice-Admirala Hollenderfkiego również maszty utracił i Vice-Admiralowi *Onslow* poddał się, co także kilka innych zrobiło. Znajdując, że morze 9 tylko sążni w tym miejscu było głębokie i że tylko 6 5 mil od brzegów znajdowaliśmy się, tak się przeto zatrudniałem oddaleniem uszkodzonych okrętów od lądu, że nie mogłem liczby zabranych okrętów dostrzedz. Gdy wiatr nieustannie był ku brzegom, byliśmy przeto bardzo rozpierżchnięci, tak że dotychczas nie jestem w stanie otrzymania o tym dokładnych wiadomości. Wzięliśmy jednak 8 lub 9 okrętów. Więcy ich nawet chciało się poddać, lecz pożytkując z nocy i bliskości brzegów, uszły szczęśliwie, i zrana spostrzegliśmy, że do *Texel* zawinęły.

Nie mogę dosyć oddać pochwał Vice-Admiralowi *Onslow*, Kapitanom, maytkom i żołnierzom morskim, którzy wszyscy prawdziwym duchem Brytańczyków tęgnili.

(*) W dodatku tym jest omyłka druku. Zamiast z Bruun 25. Wrzesnia, czytać trzeba z Bruun 25. Października.

Jeden z nieprzyjacielskich okrętów w czasie bitwy zaczął się palić i zbliżył się bardzo do *Venerable*, lecz ogień wkrótce był ugaszony, i dostał się w nasze ręce. Flotta nasza bardzo wiele szkodowała w masztach, żaglach &c. wiele okrętów znaczną liczbę ludzi utraciło, iednakże mnieyszą od nieprzyjacielskich. Potykanie się obydwóch okrętów Admiralskich, było nad wszelki opis uporczywe, na każdym z nich przynajmniej 250 zabitych i ranionych rachować można. Załogę bardzo straty Kapitana *Burgess*, który okręt *Ardent* najpiękniey i z największym mężstwem do bitwy przywodził, lecz zaraz przy iey zaczęciu się nieszczęściem prze- strzelony został. Okręt mimo tego potykał się ieszcze, dopoki zupełnie do dal- szej utarczki niesposobnym się nie stał. Publiczność straciła w Kapitanie *Brugess*, dobrego i mężnego officera, a ia do tego ieszcze szczerego przyjaciela. Usiłowa- nia Kapitana *Trollope* i czynne postępo- wanie w uważaniu floty nieprzyjaciel- skiey, dopoki nie przypłynąłem, zasługują na pochwały i iako się spodziewam nad- grodę sprawiedliwą odbierze. Posyłam z tym raportem Kapitana *Faixfax*, który roztropną radą bardzo mi był pożyteczny w czasie potyczki.

Gdy większa część okrętów moiey floty bardzo iest uszkodzona, a niektóre z zabranych nieprzyjacielowi są bez masztów, przeto wkrótce z niemi do *Nore* udam się. Przesyłam wyszczegulnienie za- bitych i ranionych na tych okrętach, kto- re mi iuż rapporta przesłały. Jestem nay- niższym sługą.

(podpisano) *Adam Duncan*.

W pomienionym wyszczegulnieniu wyraża Admiral 10 okrętów po przezwi- skach na których 751 ludzi było zabitych i ranionych. Flotta Hollenderska składa- ła się z 15 liniowych okrętów od 74 do

56 armat z 11 fregat i innych statkow. Wzięto 9. liniowych okrętów i 2. fregaty *Monnikendam* i *Embuscade*.

Angielska flotta była od 14 linio- wych okrętów, 2. okrętów od 50 armat, 8. fregat i kilka mnieyszych statkow.

Drugi list Admirala. — Na okręcie *Venerable* przy *Oxfordness* 15. Paździe: „

Jako dodatek do mego rapportu pod d. 13 t. m. muszę wyrazić, że z powodu wiatru ciągle ku brzegom Hollenderskim zwróconego, okręty nasze wiele miały trudności w oddaleniu się od nich i dla tego koniecznie musieliśmy się porozłą- czać. Przecież ostatniego wieczora przy- byłem tu, gdyż okręt *Venerable* tak iest nadpsuty, że mimo ustawicznego pompo- wania zaledwie go utrzymać można. Dziś rano spostrzegłem okręty *Monarch*, *Lan- caster*, *Powerfull*, *Beaulieu* &c. przy nas 3 przy *Kentisch Knock* i 3. przy *Hosley- Bay*. Wiatr był bardzo przeciwny nad- psutym okrętom w bitwie, dla tego im posłałem na pomoc okręty *Lancaster* i *Beaulieu*. Wysłałem także Pana Tom: *Williams* który z okrętem *Endymion* na- zaiutrz po bitwie do mnie się przyłączył, dla dopomagania uszkodzonym okrętom, ten mi doniósł, że w nocy przy *Texel* potykał się z Hollenderskim liniowym okrę- tem, lecz szczeguły tego nie są mi ieszcze wiadome (podpisano) *A. Duncan*.

Wczorayszey nocy całe miasto *Lon- dyn* było illuminowane. Ciekawość pu- bliczności tak była wielka, że wielu lu- dzi późno w noc czekało przy departa- mencie admiralicyi dla oglądania Kapitana *Faixfax*. Na teatrze śpiewano z wielkim antuzyzmem pieśni *Rule Britannia* i *God save great George our King*, bitwa morska w sztucznym feierwerku reprezentowa- na była i litery A. D. były wspaniałe o- świecone.

Dzisieysza gazeta dworska zawiera

następujący artykuł: „Krol JMśc nadał Admirałowi *Duncan* i jego prawnym następcom pięciomęzkiej godność *Viscounta* Królestwa W. Brytanii pod tytułem „*Viscount Duncan de Compredown i de Lundie*, a Vice Admirałowi *Onslow* godność *Baroneta*. Pierwszy jest w *Nore* spodziewany, gdzie już pojechał *Lord Spencer*, *P. Pitt* i *P. Dundas*, dla powinszowania Admirałowi i przygotowania go, tudzież i floty na przybycie Krola, który mu sam chce za zwycięstwo podziękować. — W sobotę człowiek jeden chciał okręt *Alkmaar* na powietrze wysadzić, lecz szczęśliwie temu zapobieżono.

Admiral *Winter* miał zeznać, że 45,000 Francuzów przedsięwzięłoby wyładowanie w Irlandyi, gdyby nasze floty portów ich nie blokowały.

Jeszcze nam brakuje 6. liniowych okrętów z naszej floty, które dla przeciwnych wiatrow nie przypłynęły, lecz bez najmniejszej obawy oczekujemy na nie.

W *Londonie* otworzono subskrypcyę dla wdow i sierot po poległych w bitwie morskiej. — Admiral *Winter* urodził się w *Demerary*, był Kapitanem w służbie morskiej *Hollenderskiej*, przeszedł potem w *Moskiewką*, w pierwszej rewolucyi *Batawów* r. 1786. był gorliwym patriotą — schronił się wraz z innymi do Francyi gdzie otrzymał rangę *Francuzkiego* Generała. Po zajęciu *Hollandyi* przez *Francuzów* przyczynił on znaczną rolę, znowu na flocie użyty został, wiek jego jest między 30 i 40 lat. Rzeczą jest szczególniejszą, że 3 najsławniejsze zwycięstwa w naszych czasach od Admiratów 3 Królestw odniesione były. *Lord Howe* Angielscy pokonał *Francuzów* d. 1. Lipca r. 1794. *Hrabia S. Vincent* Irlandczyk d. 14 Lutego 1797. pokonał flotę *Hiszpańską*, a teraz d. 11. Października *Duncan*

rodem z *Szkocyi* tak świetne zwycięstwo odniósł nad *Hollandrami*. Admiral ten ma już lat 60. jest bardzo wysoki, mocny i odważny. — Wczoray po południu była tajna sessya gabinetu. — Manifest naszego dworu przeciw *Francyi* dopiero przy rozpoczęciu się *Parlamentu* wydany będzie, teraz zaś oczekujemy jeszcze jaki skutek weźmie negocyacya dworu *Wiedeńskiego*, ażeby potym jeżeli będzie potrzeba najsławniejsze do okoliczności powody dalszej wojny wyłuszczyć.

Jak wielka jest nasza strata na innych okrętach, o których Admiral w raporcie swym nie wzmiankował, nie jest jeszcze wiadome. — Wczoray 10 do 12 okrętów wraz z 4 zabranami *Hollandrom* do *Farmouth* zawinęło, te ostatnie strasznie są uszkodzone, gdyż się *Batawowie* mężnie aż do ostatniego bronili. — Na naszej flocie znajdowało się 1,066 armat i 8,315 ludzi, na nieprzyacielskiej zaś 1,032 armat i 7,175 ludzi, więcej z tym mieliśmy 34 armat i 1140. ludzi — jedna fregata nasza zaraz po bitwie utonąć miała.

Z *Nowego-Jorku* piszą, że tam teraz wszyscy są niespokojni, słysząc albowiem, że jedna kolumna wojsk *Francuzkich* i *Hiszpańskich* do *Mississipi* marszeruje.

Wydano tu dzieło zawierające, anegdoty fundatorów *Rzpltey Francuzkiej*. Dziennik jeden *Angielski* pisząc o tym czyni uwagę, że zapomniano w tym piśmie najpierwszego fundatora tej *Rzpltey*, to jest *P. Pitt*.

Z *Paryża* 14 Października.

„Koniec znalezionego w *Lille* listu *Lorda Malmesbury* do *Lorda*... „

Projekt ten traktatu zajmował najprzed chwałebne tytuły *Najjaśniejszego* i *Najpotężniejszego* *Monarchy Jerzego III* z *Bożej łaski* *Krola W. Brytanii, Francyi*

i Irlandyi &c. a procz tego Wielkiego Podskarbiego Świętego Państwa Rzymskiego. — Wspominał potym i ratyfikował ile by tego potrzeba wymagała, dziesięć Traktatów pokoju zaczęwszy od traktatu w Niemedze w roku 1678. aż do ostatniego zawartego w Wersalu 1783. — A w końcu położywszy za prawidło, mające służyć za iedyńą zasadę nowego traktatu „*Status ante bellum*„ wzmiankuie: Oto jest kopia co do słowa projektu.

1) „Obydwie strony ugodziły się „na excepcyą prawidła zobopolnych re- „stytucyi wyiawszy.„

„Co całkiem stanie się własnością N. „Krola W. B.

2.) „Krol JMć W. B. obowiazuie „się zawrzeć pokoy ostateczny z Krolew „JMcią Katolickim na zasadzie *Status ante „bellum.* z wyłączeniem. „

„co ma się stać zupełną własnością „Krola W. B. „

3.) „Krol JMć W. B. rownie obo- „wiazuie się do zawarcia ostatecznego po- „koju z Rzpltą Batawską na fundamencie. „*Status ante bellum.* excypuiąc.

„co zostanie całkiem własnością Kro- „la JMci W. B. i ...

„co ma być ustąpione Krolowi W. „B. w zamianę. „

Przewidujesz Milordzie! w tych szczęśliwych przerwach w których mieysca próżne, nie małe zaiąć mogły *zapelnienia* i nad ktorymi proszę zastanowić się iak obfite i niewyczerpane źródło prze-

wlekania negocyacyi. Dwa tylko bowiem środki zostawały dla negocyatorow Francuzkich; *pierwszy* domagać się, aby te próżne mieysca były zapełnione, a w ten- czas o każdy punkt dysputować; *drugi*, podać kontr-projekt w tymże gatunku z przerwami i okienkami. Naprzykład: „Strony kontraktuiące zgodziły się na „zasadę fundamentalną traktatu finalnego. „*Status ante bellum* z excepcyą.„

„Ktore stana się wieczyście własnością „Rzpltey Francuzkiej.„

Wyznać należy Milordzie, że ten o- statni środek byłby zabawny, i że nego- cyacya z okienkami przeciw okienkom, białego papieru przeciw białemu papie- rowi, wcale nową okazywałaby osobliwość w dziejach dyplomatycznych. Prawda, iż odpowiedź byłaby weselsza niżeli zapy- tanie i że uśmiech żartobliwy byłby na- turalnie całkiem na stronie Francuzow, lecz jeżeli Francuzi mieliby za sobą we- sołe poklaski, my mielibyśmy nadzieie zyskania czasu; o co nam iedyne chodzi- ło. — Kto potrafi zgadnąć iak długo by te okienka przeciw sobie w oppozycyi zo- stawać mogły? Jak spor takowy ukończy? Dowieść wprawdzie można, że iedne ro- zumowanie iest lepsze od drugiego, ale iak tu dowodzić, ktore z dwoch okienek iest lepsze; że nic waży więcey niżeli nic? Negocyatorowie Francuzcy powiedzieliby „zapełnij swoje okienka — Nie omieszkał- bym odpowiedzieć. „Zapełnycie pier- wey wasze — „Do W Pana Lordzie należy rozpocząć. — „Bynaimniey, nie do mnie. I któżby tę sprzeczkę między nami roz- strzygnął?

Ale Francuzi nieutraciwszy dawney swey wesołości, nauczyli się traktować z powagą, o rzeczach nayspoważniejszych na świecie i nie chcą aby się wszystko iak

4365
dawniej na piosneczce lub koncepcie kończyło. Odsunawszy na stronę uszczypliwego gatunku odpowiedź, trzymali się pierwszego śródka i zapytali się iakie to są excepcye, ktorychby Anglia życzyła dla siebie?

Admiruy Milordzie, odpowiedź moją. Kwestya takowa zdawała mi się naturalną i w niektórych nam względach przychylną. Jednakże potrafiłem ocenić powolność moją. Nie jest to rzekłem pismo *efficjalne*, które miałem mieć honor podać, jest to tylko *kommunikacya konfidencyonalna*: upraszałem nawet aby ją uważano za *słowną* chociaż była bardzo dobrze napisana; brałem iednak na siebie niebezpieczeństwo z takowey *kommunikacyi* wypływające, dla dania tym solenniejszego dowodu prawdziwey chęci moiey przyspieszenia pokoju.

Nakoniec udecydowałem się do dania odpowiedzi, i zapełnienia moich okienek z miną pełną umiarkowania i ledwo że nie ofiar. „Anglia rzekłem do Pełnomocników Francuzkich zezwoli na *Status ante bellum* z Hiszpanią *excypuiąc* wyspę *Trinidad*, która stanie się całkowicie własnością Krola W. Brytanii. Zezwoli także na *Status ante bellum* z Rzplitą Batawską *excypuiąc* miasto, fortecę i całą osadę *Kapu Dobrey nadziei*, i *possessyow* należących do Hollendrow przed wojną na wyspie *Ceylon*, i *possessyow* miasta i fortecy *Cochin* z wszystkiemi *attynencyami*, które całkiem będą odtąd własnością Krola W. Brytanii w zamiarę *Negapatnam* i okolic jego.

Tym sposobem wysztukowałem dwie moje przerwy. Wszak wiesz Milordzie, że *Trinidad* jest iedyna *possessya* Hiszpańska, która w czasie wojny przeszła w ręce Angielskie, i tak z Hiszpanią zgadzalem się na *Status ante bellum* z sprawie-

dliwą excepcyą tego co utraciła pod czas wojny. Toż samo mówiem o Hollenderskich osadach żądając onych excepcyi: Są to także iedynie które Hollendrzy w czasie wojny utracili. Nie mogłem wprawdzie nie pomyśleć, iż osady te nie bardzo uczciwym sposobem były nabyte, że za pomocą trochę zdrady wpadły w ręce nasze, bo się to stało powagą zwierżchności iuż nie *exystuiącey* w Hollandyi, ale tu nie chodziło o prawo nasze, tylko o *pre-tensye*. Poznałem, iż by to wysmienita rzecz była zatrzymać te *possessye*, i nie tylko domagałem się, aby nam były *zostawione*, ale chciałem ieszcze, aby przez *stuczny wykret*, stan tych rzeczy z Hollendrami nazywał się *Status ante bellum*.

Przyznaię, iż w tym momencie *kontent* byłem, że Francuzi nie namyślili się podać mi *kontr-proiektu* z okienkami; bo by może w *kommunikacyi konfidencyonalney* umieścili dla uciechy formę excepcyi. *Bengal, Terre-neuve, Jamaikę i Gibraltar*, iako *possessye* mające do nich należeć, i mogliby ieszcze wymagać od nas abyśmy to także uważali za *Status ante bellum*. Ale na szczęście *sprawiedliwy stosunek* tych słów łacińskich moim jest właściwie *wynalazkiem*; wycisnie on imieniowi memu *wiekopomne piętno* geniusza, i poniesie do *nayodleglejszych pokoleń* iawny dowód *moderacyi Angielskiej*.

Wyznaię otwarcie Milordzie, iż *proiekt* moey z dodatkiem *osobliwie komunikacyi konfidencyonalney*, takiy był natury, że *niezmiernie* powinien był *obruzić* Rzplitę, która *swiat odgłosem* swych *zwycięstw* napełniła, i że nie było *rzeczą podobną*, aby miała swych *aliantow* opuszczać, ktorym *formalnemi traktatami* gwarantowała *całość kraiw*. Ale ta Rzplita tak *świetna zewnątrz*, imie iey

tylko jeszcze wewnątrz nosiła, i nie zdawała się żyć tylko w sercu małej liczby Francuzów. Dyrektoryat od nieprzyjaciół wewnętrznych opasany nie mógł swą siłę rozwinać, a ja naturalnie podnosiłem tonu rozumiejąc, że rząd słaby wkrótce upadnie. Muszę atoli prawdę wyznać, iż w ten czas nawet, gdy największym utrzymaniem swej exystencji był zatrudniony, na żadne żądanie moje nie zezwolił; w żadnym punkcie interessu aliantów swych nie odstąpił; dozwolił tylko aby sami podali propozycje, i jakie im się zdawać będą nayszyteczniejsze i do okoliczności stosowne. Batawowie czuli na tak uczciwe postępowanie; okazali w samej rzeczy skłonność ustąpienia *Cochin* i niektórych kantorów na brzegach *Koromandelu*; nie chcieli ofiarowanego im *Negapatnam*; i zezwalali nie dopominać się zwrotu okrętów i statków ładowanych towarami, zabranych zdradą przy zaczęciu wojny, co wyniesie do dwóch millionów funtów &c.

W tym stanie była negocjacja, gdy ogłoszono zdarzenie 18 *Fructidor* doszedł do *Lille*, zdarzenia tego nazwać nie umiem, ale prawdę mówiąc, przeraziło serce wszystkich dobrych nieprzyjaciół Francji, dla mnie zaś było piorunem; nie przewidziałem go; ktoż go mógł przewidzieć?

Zgadłem zaraz, że negocjacja inny weźmie obrot, czyli raczej, że już w negocjacji obrotu nie będzie. Straciłem głowę. W tym dwóch nowych przybyło negocjatorów. Wyznaczono dzień na konferencyę. Zapytano mnie: czy mam dostateczną moc zezwolenia na restrykcje jakich praw i traktaty Rzepltey Francuzkiej nieuchronnie wymagają; słowem: czyli mam moc zupełną użycia pełnomocnictwa mego. Mogłbym był odpowiedzieć: że mam za pomocą teologicznej restrykcji,

i w czasie negocjacji na miejsce infra-kcyjów, osobisty położyć opór. Ale że się mnie nie pytano, czyli ja zezwalam na restrykcję, tylko czyli ja mam moc zezwolenia, nie mogłem się oprzeć sile prawdy i wyznać muszę z żalem, że to jedyny raz mi się w życiu zdarzyło. — To było powodem, że mi we 24 godzinach wyiechać kazano.

P. S. Nayszyteczniejszą teraz jest rzeczą Milordzie, aby starano przekonać Anglię, żeśmy szczerze żądali pokoju. Użyj do tego materyałów z mego listu i powiedz Lordowi *Grenville*, żeby sobie przypomniał wszystkie swe rozumowania i argumenta, ktoremi przez 5 lat dowodził, że napaść nie od nas ale od Francuzów pochodzi, choć każdemu wiadomo, żeśmy pierwsi wypędzili ich Ambassadora. Też same dowody zdadzą się nam i dziś dla przeświadczenia narodu, iż Francuzi nie chcą pokoju. Nadewszystko niech go nie zmieszają odpowiedzi mocne Lorda *Guilford*, Margrabiego *Lansdown* i Xcia *Bedford*. — W końcu prawda tryumfować musi.

Nie zapomnij także z obligować Lorda *Liverpool*, niech zaleci synowi swemu, aby się dobrze przygotował z oracyą dowodzącą; iż handel Angielski niezmiernie zyszcze przez kontynuacyą wojny. — Co się tycze *Canninga* nie masz mu co powiadać, niech się tylko znajdzie na sessjach Parlamentu i powtorzy dawną swą mowę o bezmoralności Francuzkiej rewolucji.

Drugi P. S. — W tym momencie z boleścią dowiaduję się, że negocjatorowie Francuzcy mają czekać w *Lille*. To mięsza poniekąd plan nasz.

W *Lille* 17 Września 1797.

Rząd nasz pracowicie się zatrudnia oczyszczeniem Rzepltey od iey nieprzyja-

ciół i ożywieniem ducha republikańskiego. — Pokoy z Portugalią zawarty lecz od Krolowy nie ratyfikowany, iako zerwany iest uważany, szczegulniey od czasu iak Anglicy zamek *S. Juliana* w *Lizbonie* opanowali. — Zeszłego czwartku rozstrzelano w obozie *Grenelle* niejakiego *Dieudonné de Mesnard* przekonanego przed Kommissyą wojenną, że w R. 1789 do Anglii emigrował, a w R. 1792 do Francyi powrocil, i w tymże roku znowu do *Coblentz* emigrował. — Przed śmiercią chciał sakiewkę z pieniędzmi i zegarek darować dwom żołnierzom, ktorzy w powozie, gdy na plac był prowadzony, z nim się znajdowali, lecz ci tego nie przyjęli. — Zginął z wielką odwagą i z nie zawiązanymi oczami. — Ob. *Freron* mianowany iest Konsulem do *Cagliari* w Sardinii. —

Z Hagi 21 Października.

Obydwa okręty *Alkmaar* i *Monnikendam* zginęły także. Pierwszy zabrany iest od Anglikow, a drugi przy brzegach *Zelandyi* utonął. Nieprzyjaciel więc 9. nam zabrał okrętów.

Z wszystkich stron przesyłane są prośby do konwencyi narodowej o naprawienie iak nayspieszniejsze naszej flotty. Obywatele *Amszterdamu* żądali, ażeby w tym celu powszechną kontrybucyą rozpisac, postępowanie kommandantow flotty rostrząsnąć, żądać od nieprzyaciela wydania ciał zabitych w bitwie officerow dla pochowania ich z honorem. — Po wszystkich miastach i wioskach czynią *Batawie* składki dla marynarzow i ich familii.

Obawiać się potrzeba, ażeby duch rewolucyiny coraz bardziej we *Włoszech* nie rozszerzał się. Czytamy w *Monitorze* doniesienia względem *Florencyi*, *Neapolu*, *Turyngu* i *Rzymu* &c. ktore tym są osobliwsze, bo podobne doniesienia poprzedzały także rewolucyą w *Wenecyi* i *Genui*.

Z Hagi 21. Października.

Fregata *Monnikendam* o 44. armatach była iedna z nayspieszniejszych w naszej Marynarce, Ekwipaż tak *Hollenderski* iako i *Angielski* przed iey zatoniением uratował się. — Obchodzono tu z wielką wspaniałością uroczystość pogrzebową na honor *G. Hoche*. Z *Kolonii* donoszą, że *Xiąże Brunswicki* w obozie linii demarkacyiny, wydał rozkaz, ażeby wszyscy urlopowani powrocili i wszystkie było w pogotowiu do marszu na d. 1. Listopada. — *G. Beurnonville* odebrał zlecenie bydź posłusznym z armią połnocną *G. Augereau*.

Z Bruxelli 29 Października

Stosownie do wiadomości z *Lille* negocyatorowie Francuzcy *Treilhard* i *Bonnier* powrocili do *Paryża*, odebrawszy wprzody note od Lorda *Malmesbury*, z ktorych się okazało, że powrotu iego nie można się było spodziewać.

Aresztowano tu wielu emigrantow, między niemi kilka dam się znajduje.

Od niższego Renu 16 Października.

Gener: *Grenier* wkrótce przeniesie główną swoją kwaterę do *Mühlheim*, gdzie się część iego dywizyi zgromadziła.

Z *Coblentz* odbieramy doniesienie, że Gen: *Augereau* przejeżdżając przez *Creuznach* bardzo tam dobrze przyjął deputowanych *Rzplitey Cisrenańskiej*, a szczegulniey wielki szacunek byszemu nauczycielowi *Metternich* okazał. — Nowi republikanie pracują gorliwie nad dziełem przedsięwziętych odmian. Deputowani ich przybywają do *Kolonii*, z *Bonn*, *Koblentz* i innych miejsc z troykolorowemi sztandarami i tam od nowego Magistratu uroczystość są przyjmowani. Miasto *Neuss* protestowało się przeciw rewolucyonizowaniu. — Kommissyi Francuzkiej pośrzedniczey w *Bonn* ma bydź plan podany

urządzenia iak najlepszego sądow i muni-
cypalności.

Z Manheimu 17 Października.

Gen: Ces: *Kienmayer* organizuje po-
spolite ruszenie w Szwabii tak iako Gen:
Elsnitz w cyrkule Frankońskim. Wszy-
scy offi. yaliści należą do pospolitego ru-
szenia, lud zamiast mundurów znaki ro-
żniące na ręku mieć będzie.

Wielu żołnierzy z korpusu *Kondeu-*
sza nie chcąc iść w kraie Rossyjskie, do
innych korpusów zaciągają się. — Cesar-
scy ich, tylko do piechoty przyimują. —

Cała armia *Niemiec* pod kommandą
Gen: *Augereau* będąca metalowemi pie-
niędzmi jest teraz płatna. — Przy *Filips-*
burgu Cesarscy dla obrony tej twierdzy
kanały pootwierali, — tu także wielkie
robją przygotowania.

Z Moguncyi 17 Października.

Wczoray przyplłynęło tu 20 wielkich
statkow z żywnością, i forteca nasza we
wszystkie patrz-by jest opatrywana 28
tysięcy sztuk drzewa do palisad ma być
dostawionych.

Cesarscy wszystkie swoje składy do
Frankonii przesłali. — Wczoray słyszeli-
śmy tu mocne strzelanie od *Kreuznach*
i *Bingen*, teraz wiemy, że wojska Fran-
cuzkie po przybyciu tam Gen: *Augereau*
różne manewra odprawiały. Wodź po-
mieniony z *Kreuznach* przez *Bingen* do
Wetzlar d. 13 pojechał. — W *Hundsruck*
liczba wojska Republikanow bardzo się
pomnaża, powyżej *Bingen* most na ty-
żwach ma być postawiony.

Z Peterzburga 6 Października.

Pułkownik *Xiążę de Richelieu* został
Generałem Majorem i kommandantem re-
gimentu *Kirisserow*. — *G. L. Feryesn* sto-
sownie do swojej proźby, uwolniony jest
od służby. Admiratowie na flocie Balty-
ckiej, *Schitszagow* i *Powaliszyn*, na żąda-

nie uwolnieni są od służby. Vice Admi-
rał *Mordwinow* został Admiratłem, kontr-
Admiratowie *de Litta*, *Leschnew* i *Wolno-*
wicz Vice Admiratłami, a 4 Kapitanow na
stopień kontr Admiratow awansowało. —
W trzech dawnych regimentach gwardyi
wszyscy prawie officyerowie zostali odmie-
nieni. — Dwor Cesarzki ciągle się bawi w
Gatschina, gdzie wielkie manewra w przy-
tomności Monarchy od 14 dni odprawia-
ły się, Zgromadzony tam korpus odebrał
wiele dowodów ukontentowania i łaski
Cesarzkiej. Obydway *Feldmarszałkowie*
Xiążę Repnin i *Hrabia Kameskoy* bogate-
mi pierścieniami z herbem Imperatora iako
też i inni Generatowie udarowani zostali.
W dzień urodzin Cesarzowey, Monarcha
nasz mianował Konsyliarzami tajnymi
Xiążęcia Stanisława Poniatowskiego, *Hrab:*
Moszyńskiego, *Tyszkiewicza* i *Mniszcha*.

Z Sztokolmu 13 Października.

W *Carlsronie* uzbraiają teraz frega-
te o 44 armatach, która dla przywrocen-
ia pokoju z *Tripolis* ma tam popłynąć
wraz z innemi podarunkami. Ukazany
wygnaniem z kraju *P. Ebel* za wpływanie
do zamieszania w czasie rządu *Xiążęcia*
Regenta, w tych tu dniach za pozwoleniem
Monarchy powrócił.

Z Carlsrona 15 Października.

Donieśliśmy już, że *Xiężniczka* przy-
szła nasza *Krolowa* przybyła tu d. 11.
Krol sam dla iey przyjęcia udał się na *E-*
skadre, w ktorej przyplłynęła. Wczoray
przyimował Monarcha powinszowania od
Deputowanych różnych stanow. Pointrze
wyjeżdżają *Krolestwo Janc* przez *Drott-*
ningholm do *Sztokolmn*, gdzie d. 23 ma-
ją stanąć. *Xiężniczka* jednak w *Drottning-*
holm zostanie, dopoki iako *Krolowa* uro-
czytego wiazdu do *Sztokolmu* nie ode-
prawia.

GAZETY WARSZAWSKIEJ

Z WARSZAWY DNIA 3 LISTOPADA 1797 R. W PIĄTEK.

Od granic Austrii 26 Października.

Przed odebraniem jeszcze wiadomości o zawartym pokoju, słychać było, że Francuzi na żadną indemnizacyą dla Cesarza we Włoszech zezwolić nie chcieli, lecz tylko zgadzali się na przyłączenie do Austrii, Biskupstw *Salzburgekiego*, *Passawskiego* i *Freysingen*. — Sztatuder według ich projektu miał dostać w nadgrodzie *Bamberg* i *Wirzburg*. Jakie w tym odmiany przy podpisywaniu pokoju nastąpiły, czas dopiero okaże. — Powszechnym jest mniemaniem, że Cesarz wszystkich swych krajów we Włoszech dawniej posiadanych wyrzeczce się i że nawet na całość Rzeszy Niemieckiej nie będzie uważano, gdyż Francya koniecznie przytym obstaie, aby *Ren* był iey granicą. — Gen: Francuzki *Desaix* przejeżdżając przez *München*, miał się upominać u Elektera w wyrazach groźnych, o zapłatę summy, którą w roku przeszłym gdy woysko Francuzkie było w Bawaryi, Elektor wypłacić obowiązał się. Summa ta wynosi 10 millionow liwrow.

Do Collegium *Theresianum* nikt nie może być przyjęty, kto nie jest z dawney szlacheckiej familii.

Obawiając się wojny, do ktorey tak wielkie było podobieństwo, rząd wydał już był rozkazy do organizacyi pospolitego ruszenia w Tyrolu, Karyntyi i Karniolu, a w *Triescie* pracowane nad wystawie-

niem 3 pływających baterii, z ktorych każda miała się składać z 3 z sobą połączonych małych okrętów, a każdy z nich 6 armatami miał być uzbroiony.

Papiery krajowe spadły były na rok od sta przed doniesieniem o pokoju, obligacye departamentu sprzedaży miedzi 25. od sta tracify, właśnie tyle co w miesiącu *Marcu*. — G. Artylleryi i wodz najwyższy w Austrii Xiążę *Ferd: Wirtembergski* iako też minister skarbu i Prezydent Kamery nadworney *Hrabia Saurau*, ofiarowali magistratowi i mieszczanom *Wiednia* na podziękowanie za nadany im przywilej prawa Mieyskiego, a puhary srebrne wyłacane bardzo piękney roboty z swemi herbami, cyframi i stosownemi napisami.

Z Paryża 26 Października

Administracya centralna *Paryża* wydała do Obywatelow następującą odezwę. Obywatele! Dzień 18 *Fructidor*, stał się nowym tryumfem dla wolności; i rewolucyi dopełnieniem, utwierdził na zawsze Rzeczpospolitę, okazał nieprzyjaciołom wewnętrznym i obcym całą potęgę ludu i rządu iego; wprowadził nakoniec we wszystkich władzach jednomyślność i szczęśliwą harmonią, bez ktorey upadłaby Rzplita z konstytucyą nr 3, i w swoichby się fundamentach zagrzebała.

O dniu nader szczęśliwy! dozwalaście nakoniec prawdziwym kochankom wolno-

ści i Rzpłitey czytszym oddycha powietrzem!

Paryżanie ktorzyście d. 14 Lipca Bastylią zburzyli; 10 Sierpnia rząd dawny zniszczyli; 9 *Thermidor* topor rewolucyjny i rusztowania śmierci skruczyli; mniemaliście może, iż wszystko dla wolności tak od was ulubioney zrobionym było! Nie brakowało wam jeszcze dnia 18 *Fruktidor*.

Obywatele Paryzcy! Rząd nas powołał do funkcyi arcy-ważney i trudney: mniej ufai w talenta i zdolność naszą, ale zagrzani miłością Rzpłitey i uszczęśliwieniem współziomków naszych, odważyliśmy się do przyjęcia tak ciężkich obowiązkow, i znamy to iż bez waszego wsparcia niepodobną dla nas rzeczą będzie tyle czynić dobrego, ilebyśmy życzyli. —

Nie tajno nam, iż cząstka złośliwa społeczności wieczną nam poświęciła nienawiść, na którą z chlubą nam przychodzi zasługiwać sobie.

Daliśmy wam zapewnienie czuwania nad bezpieczeństwem osob i własności waszych, i przysiegamy wspólnie z wszystkimi Francuzami, których imie sławę nam przynosi: „*Nienawiść władzy krolewskiej we Francyi i anarchii, i ślataczne przywiązanie do republikanizmu i konstytucyi 3. R.*„ wy z ktoremi wykonaliśmy wspólnie tę przysięgę straszną nieprzyjaciółom naszym, zbliżycie się do urzędnikow waszych i postępuycie z nimi drogą ciasną ale najbezpieczniejszą cnoty i patriotyzmu, wskazuycie palcem nieprzyjaciół Rzpłitey a stronnikow rojalizmu, niech ludzie bez moralności, łotry i rozboyniki zaraz doniesionemi będą przed czynną Policją, podwoi ona usiłowanie swoje dla wygładzenia zbrodni i przywrócenia społeczności spoczynku, ktorego potrzebuie.

Niech świętobliwe uszanowanie dla republikanekich ustaw, nauczy spoglądająca na nas Europę, jakie jest nasze przywiązanie do Rzpłitey.

Drzyicie fanatyczni głupcy, i złośliwcy, ktorzy pod maską hipokryzyi sturaliście się uwodzić łatwowierność współobywatelów, dla zapalenia pochodni domowych wojen; Drzyicie ktorych ręce matkoboycze, rozdzierać miały łono oycyzny, na ktorym was wypiełgnowała; Wszyscy Republikanie uzbroieni są przeciw wam; i wspólnie z urzędnikami swemi nieprzełamana wystawia masę.

Przyiaciele wolności, ale nie swywoili, ktorzy z zapalem kochacie oycyznę, przybywajcie z ufnością do urzędnikow waszych; sądzą się bydź godnemi was. Silną dłonią tłumić będą odważnie rojalizm i anarchią, a tak za pomocą waszą pracować będą skutecznie dla utwierdzenia spokoyności. Rygor sprawiedliwości i ludzkość będą hasłem naszym. Możecie teraz spokojnie snu używać. My zawsze czuwać nie przestaniemy. (podpisy) *Limodin, Cousin, Lessore.* Administratorowie.

Remuzat członek z 3go wyberu radygo, gdy się okazało, że dawniey emigrował, do sądu kommissyi wojskowej jest oddany. — Gen: *Canclaux* Poseł nasz w *Napoli*, ma byc odwołany, miejsce jego *Ob. Treilhard* zastąpi. — Zdaie się być nie zawodną rzeczą, że Dyrektoryat żądał od Kantonu *Bern* oddalenia Posta Angielskiego.

Dyrektoryat ma w ręku oryginalny list Hrabiego *Artezji*, w ktorym Rojalistow różnych partyi, wzywa do połączenia się dla otrzymania zwycięstwa w dobrej sprawie. List ten dowodzi (piszą tuteysze dzienniki) że każda prowincya oddzielnych miała Agentow mających u-

skuteczniac instrukcyje Pretendenta. Po-
dzielili oni Francyą na wiele części i ich
kommendantow mianowali. Dyrektoryat
teraz dochodzi osob wytkniętych w tym
liście.

Minister marynarki *Pleville Pellay*
mianowany jest Kontr-Admiralem, slychac
ze ministrowstwo Marynarki znawu *O. Tru-*
guet powierzone bedzie. — Konsul gene-
ralny Szwedzki *Signeul* zeszlęj soboty
z podrozy swojej powrocil. — Minister
woyny wydal rozrzadzenie, azęby offi-
cerowie na pensyach będacy ieszcze się
do armiow nie udawali. — Dziennikarze
Paryzey i w departamentach muszą po 2
exemplarze swych dziennikow Dyrektory-
atowi i tyleż ministrowi Policyi przesy-
lac. — Znany *P. Muir* z Szkocyi na wy-
gnanie od rządu Angielskiego do *Botany-*
Bay skazany, potrafil z tamąd uciec, do-
stał się do *Cadix*, gdzie znawu był przy-
aresztowany, teraz do *Paryża* przybył. —
W *la Vendée* dawni szefowie Szuanow
chcieli znawu zamieszczania wszczynac,
nikt się jednak do ich partyi przyłączyc
nie chcial, wielu ich aresztowano. — Kan-
tony Szwaycarskie odpisujac na list Rzpltey
Cisalpińskiej z doniesieniem o swym usta-
nowieniu, wyrazily, ze z wielkim ukon-
tentowaniem przyiazń i dobrą harmonią
utrzymywac z nią będa. — Tuteysi Xięza
nie chcący wykonac przepisanej przysię-
gi mają byc ukarani zaplaceniem 500.
liwrow i 1 rocznym więzieniem. — Gdy
stary wierszopis *Abbe Delille* iako czlo-
nek instytutu, nigdy się ieszcze na iego
posiedzeniach nie znaydował, a pensyą
odbieral, przeto ma byc wkroczo na tym
zgrupowaniu zadecydowane, czyli na iego
miejsce kogo innego wybrac nie wy-
pada. — Znany *Cormartin* uniknal z swe-
go więzienia w *Cherbourg*, lecz znawu
jest przyaresztowany. — Przeciw Ob: *Fek-*

key jednemu z Deputowanych nowej trze-
ciej części, wydany jest rozkaz aresztu.

Z *Sable d'Olonne* pod d. 7. t. m. pi-
sano, ze wojenne Angielskie okręty przez
peltory godziny do tego miasta strzelaly,
nikt jednak z ludzi nie zginął, domow
tylko kilka uszkodzonych zostalo. —
Bywszy Hrabia *Lauragais* zdał rapport
w *Kole Konstytucyjnym*, wzgledem sposo-
bow zapobiezzenia, azęby wolność druku
na złe używana nie była. Rapport ten
ma byc drukowany. — *O. Garnerin*, kto-
ry przez dlugi czas był w więzieniu Au-
fryackim, dwa razy bardzo szczęśliwie
z balonem na powietrze puszczał się.

Listy z *Bresł* donoszą, ze z kupie-
ckiej Angielskiej flotty z *Jamarki* płyną-
cej, 4 okręty od naszych kaprow do te-
go portu przyprawdzone.

Do *Dieppe* przyprawdzone także 2
Angielskie okręty, zabrane pod bateriami
ich brzegow po mocnym ogniu z ręcznej
broni od 2ch kaprow z *Boulogne*, ład-
unek ich szacowany jest do 1,000,000 li-
wrow, skladał się naywięcej z cukru i ba-
wełny, rozumiemy, ze należał do kom-
panii Indiiow wschodnich.

Korsarz z *Rochelle* zabral 2 okręty
z ładunkiem szacowanym do 3ch milionow
liwrow, nie rachujac wielu innych okrętow
mniejszej wartosci do portow Rzeplitey
przez naszych szczęśliwych i mężnych
kaprow przyprawdzonych. W ostatnim
rapporcie Ministra marynarki czytamy do-
niesienie o korsarzu *le Furet* z *Calais*, ten
po dzielnym spotkaniu się z fregatą i kut-
terem Angielskim do *Etapes* zawinął, a
zabrany przez siebie okręt szczęśliwie do
Boulogne przesłał. Między naynowsze-
mi na morzu z dobytymi jest 1 Amery-
kański okręt płynący pod banderą Duńską.

W niektórych dziennikach umieszczo-
no falszywą wiadomość, iakoby na wyspie

Korzyste zaraźliwe choroby panowały; lecz Minister policyi w pismach publicznych zaprzeczył temu. — Minister wewnętrznych interesów pisał do dozorców szpitalow Paryzkich, zalecając im większą bacność na edukacją będących tam dzieci, i umieszczenie takich tylko nauczycieli, którzy z republikanizmu powszechnie są znani.

Redaktor dziennika *Annales universelles* niejak *Frasans*, będąc umieszczony dawniej w liczbie skazanych na deportację do *Temple* zaprowadzony został. — Stosownie do nowego wyroku Dyrektoryatu wszystkie świadectwa złożone dawniej przez osoby chcące być z listy emigrantów wymazane, powtornie roztrąsaniu podpadną. Z świadków względem ich zaświadczeń inkwizycya ma być wyprawiana. Minister policyi bez tey formalności poprzedniczey nie może żadnego zdawać rapportu, względem proźby którego z emigrantów o wymazanie z listy. Towarzystwo polityczne patryotów przedmieścia *S. Antoniego* pisało do Ministra Policyi, z oświadczeniem wdzięczności za dopomaganie mu i dobre przyjmowanie patryotów, przesało mu oraz kopią swoich przepisów, prosząc o pozwolenie umieszczenia go w liczbę swych członków.

Na sessyi Rady 500 d. 14 t. m. koło konfytucyine uformowane w mieście *Moyar*, składa powinszowanie Radzie, względem zdarzeń 18 *Fructidor*.

Villetard mowi: „Jle jest naszą powinnością sprzyać ustanowieniu zgromadzeń ludu, tyle baczniemi być powinniśmy, aby nie przeszły granicę przez konfytucyą przepisaną. Konfytucyca zabrania zgromadzeniom ludu deliberować. *Adres* teraz czytany, lubo patryotyczny, przeciwny jest konfytucyi. Żądam dziennego porządku. Na co się zgodzono.

Jean-Debry imieniem wydziału edu-

kacyi narodowej tak mowił: „Rzeplita Francuzka będzie musiała przez czas długi ieszcze w groźney zoftać postawie, nie dla czynienia zdobyczy, ale dla swey obrony. Siła oręża nie wystarcza na utrzymanie Państw, trzeba umieć znosić trudy a wytrzymałości ciała, która energią duszy wspiera na łonie zbytku nabyć nie można. Konieczną więc jest w kraiu wolnym *Gymnastyka*. Ona to w *Grecyi* i *Rzymie* była szkołą bohaterów. Ona przyrownywa dzisieyszą *Szwajcaryą* do dawnych *Rzplit*. *Oswobodzona* Francya stosować się do nich powinna. Ustanowmy szkoły *Marsowe*. Niech nauczycielami będą zwycięzcy pod *Loði*, *Fleurus* i *Renem*. — Wnoszę, aby w szkołach pierwiastkowych dwa dni w dekadzie poświęcone były gimnastyce wojskowej, i aby pięć szkół woiennych było ustanowionych, z których jedna w *Paryżu* 5000 uczniów, cztery zaś inne w *Toulon*, *Metz*, *Toulouse* i *la Vere* po 2500 uczniów mają zawierać. — Projekt wzięto w deliberacyą.

Na sessyi d. 15 t. m. na wniesienie *Talota* odesłano do deputacyi proźbe *G. Debel* względem obmyślenia sposobu do życia dla pozostałej wdowy *Gen: Hoche*.

Chenier wnosi projekt iednego hydrauliczkiego kopać kanał z *Paryża* do *Dieppe*. — Odesłano do Dyrektoryatu z zapytaniem, czyli projekt ten zgadza się z ułożonemi już planami tak co do żeglugi wewnętrznej iak co do ozdoby *Paryża*?

Z *Paryża* 28. *Października*.

Onegday Boulai wniósł w Radzie 500 imieniem deputacyi wyznaczoney do podania projektu względem *Ostracizmu*, projekt następujący.

1) Bywsza szlachta i nobilitowani nie są obywatelami Francuzkami i nie mogą

niemi zostać, tylko w sposobie iak cudzoziemey stosując się do formalności przepisanych przez konstytucyą. 2) Każdy z bywszej szlachty, chcący być wpisanym do listy obywatelskiej, powinien podpisać następną deklaracyą: „Jako człowiek i iako republikanin gardzę zuchwałym przesądem stanowiącym różność w urodzeniu i przesądem podłym znoszącym to. Wiem, iż zostawszy obywatelem Francuzkim, biorę obowiązek opierania się powrotowi władzy Królewskiej i dziedzicznych przywilejów. Oświadczam, iż powinności tej dotrzymywać będę.” 3) Wygnani są z Francyi na zawsze bywsza szlachta, którzy składali dwór cywilny lub woyskowy bywszego Króla, braci jego, Królowy, Xiążąt krwi, ci, którzy zanieśli protekcyą przeciw zniesieniu szlachectwa, ci, którzy pod ostatnim Królem, byli ministrami, sekretarzami stanu, Intendentami, Gubernatorami, Ambassadorami lub Ministrami, ci którzy zasiadali w Parlamencie Paryzkim, Prezydenci i Prokuratorowie generalni innych Parlamentów; Kawaleryowie S. Łazarza, wielkiego Krzyża S. Łudwika, Xiążęta i Parowie, Baronowie, Hrabiowie, Margrabowie i Wikontowie &c. 4) W 15tu dniach będą musieli ustać z Paryża, a w 2 dekadach z całej Francyi pod karą deportacyi za morza. 5) Excypują się starcy mający przeszło 66 lat. 6) Dobra nieruchome wygnańców będą przedane, część z przedaży pochodząca dana im będzie w towarach fabryk Francuzkich, druga część obrocona będzie na wydatki wojenne. 7) Od dnia dzisiejszego dobra ich od narodu będą administrowane. (Inne artykuły zawierają środki podług których wspomniane ustawy mają być do skutku przyprowadzone) Rada drukować projekt ten kazała i wzięła go w deliberacyą.

Projekt ten uważany tu iest powszechnie, iako obrzydły środek rewolucyjny. Zapalony nawet Autor dziennika, „Przyjaciel praw”, tak względem niego pisze: „Projekt podany Radzie przeciw bywszej szlachcie, oburzył wszystkich prawdziwych przyjaciół Rzpltey. *Robespierre* w czasie swego wszechwładztwa, nigdy takiego nic nie wniósł, coby było okropnie niesprawiedliwszym. Postanowiliśmy opierać się temu projektowi, któryby w 6ciu miesiącach zrobił kontr-rewolucyą, gdyby był przyjęty. Można pisać prawa przeciw szlachcie, ale zbyteczne środki wszystko psują.”

Z Strazburga 17 Października.

Od onegdaj przechodzą tędy woyska nieustannie. Wiele półbrigad na drugą stronę *Renu* przeprowiło się. — Gen: *Lefevre* miał tu przybyć. — Gen: *Debelle* mianowany nie dawno Generałem artylleryi wielkiej armii Niemiec, wkrótce tu iest spodziewany. Gen: *Schauenbourg* iest Gen: Inspektorem piechoty teyże armii. — Słychać, że główna kwatera Gen: *Auge-reau* z *Offenburg* do *Kreutznach* ma być przeniesiona. — Armia Niemiec będzie w 3ch wielkich oddziałach, prawym skrzydłem Gen: *Desaix*, lewym Gen: *Lefevre*, a środkiem Gen: *S. Cyr* kommanderować mają.

Z Bazylei 17 Października.

Ządanie kommissarza Francuzkiego *Maingot* do Senatu Kantonu *Bern* zaniezione względem oddalenia *P. Wickham* Posła *W. Brytanii*, wielkie wrażenie w Szwajcaryi sprawiło.

Senat odpowiedział, że Minister Angielski przy Lidze Helwetow zawsze w *Berne* mieszkał, że sam Senat tak ważnego przedmiotu nie mógł decydować, lecz z innymi Kantonami Szwajcaryi naradzić się musi. Tymczasem dwie osoby rządu

1320
Tiltier i Murach wyiechali do Paryża dla uczynienia uftnych przełożeń Dyrektoryatowi wykonawczemu.

Będące w naszey okolicy woyska Austryackie w bardzo małej są liczbie, sły chać jednak, że mają być wzmocnione przez marszerujące ze śródka Szwabii. — Cesarscy organizują pospolite ruszenie w wyższej Szwabii i Bryzgowii.

Z Ulm 14 Października.

Korpus Kondeusza jest teraz w zupełnym marszu ku Wołyniowi, pierwsza kolumna, która wczoraj w nasze okolice przybyła, jutro Dunajem popłynie, dwie inne o 2 mile z tąd poniżej Donawerth, wsiądą na statki, reszta lądem na miejsce przeznaczenia ma się udać. Wielka liczba Francuzów z powodu terazniejszey odmiany oddaliła się od tego korpusu, nie wynoszącego iak 4 do 5,000 ludzi. — Sły chać, że Cesarz Moskiewski postanowił oddzielić od tego korpusu 100 szlachty będących dawniej w gwardyi Ludwika XVI i utrzymywać ich w tymże charakterze przy osobie Ludwika XVIII. w Blankenburg.

Z Wenecyi 8. Października.

Gener: Baraguey d'Hilliers ieszcze z tąd do armii nie odjechał. Nie mamy tu wcale woyska Francuzkiego, Gwardya narodowa i żołnierze z legionow cudzoziemskich czynią teraz służbę. Onegdaj przybył tu znowu jeden ich batalion, żołnierze w nim są dobrze ekwipowani i po mieście chodzą bez broni.

Gener: Berthier jest tu spodziewany co moment, dla organizowania nowego naszego rządu.

Niesnalki między osobami municypalności naszey są zagodzone. Onegdaj na sessyi publiczney dali sobie pocałowanie braterskie. Wielu rozumie, że to nie na długo. W tych dniach wydano dekret

konfiskowania dobr emigrantów, którzy w czasie oznaczonym przez prawo do oyczyny nie powrocili, między wielu innymi są Expatrycyusz Almore, Grimani bywszy Ambassador w Wiedniu, Querini bywszy Generał w Dalmacyi &c.

Dnia 12 Października.

Na sessyi municypalności d. 8. Gener: Ballaud oddał iey list Gener: Berthier z rozkazem Gener: Buonaparte w którym się znaydowało, że mając wzgląd na wiek bywszych gch inkwizytorow stanu, przyaresztowanych na żądanie Rzplitey Francuzkiej iako przewodzców do wyrżnięcia Francuzow w Terra Firma, uwalnia ich od processu i kary pod obowiązkiem, że połowa ich dobr użyta będzie na indemnizacyą patryotow zrabowanych, tu d. 12. Maia.

Na sessyi d. 10 Municypalny Giulani czytał projekt manifestu przeciw pismowi publikowanemu przez Hrabiego de Thurn, Kommissarza Cesarzkiego w Dalmacyi, w którym groził konfiskowaniem dobr należących do Dalmatow zasiadających w naszym rządzie. — Projekt ten przyjęty został jednomyślnie, znayduie się w nim między wielu innymi myślami, że jeżeli pismo Kommissarza Austryackiego cofnione nie będzie, przy wniyściu wkrótce nastąpić mającym woysk Francuzkich do Dalmacyi, autorowie iego i exekutorowie do odpowiedzi będą pociągnięni.

Dnia 13 Października.

Codziennie przybywają tu deputowani od miast w Terra-Firma z tej strony. Mincio leżących dla organizowania centralnego rządu, mającego tu wprawdzie mieć rezydencyą, lecz tylko tymczasową władzą upoważnionego. Brescia, Bergamo, Crema i Salo nie wysłały deputowanych, gdyż iuż są do Rze-

plitey Cisalpińskiej wcielone.

Wczoray głoszono tu, iakoby odkryto spisek dążący do wydania miasta Austryakom. W pałacu sessyi municypalności wielkie było zaburzenie, kazała przyaresztować iednego z swych członków nazwiskiem *Boiovich* rodem z Sklawonii skoroby do sali przyszedł. Gdy się zbliżał i warta go wzięść chciała, do był szabli, z tąd powstało wielkie zamieszanie, warta chciała pałac opuścić, lecz stojący na dole żołnierze z Legionow cudzoziemskich, z nadstawionemi bagnietami zatrzymali ją. Pałac *S. Marka* i ulice, znaczniejsze zaraz wojskiem osadzono, wszystkie sklepy były pozamykane. Ze szley nocy pod dyrekcją kommandanta Francuzkiego *G. Ballaud* rząd przyaresztować kazał 60 do 80. nayszczniejszych osob iako to *Pesaro, Pisani, Valmarena, Grimani &c.*

Z Neapolu i Października.

W ostatnich dniach zeszłego miesiąca, Dwor tuteyszy odebrał kuryera, co było powodem do zwołania rady nadzwyczajney Stanu, na ktorey się znajdowała Krolowa, i *PP. Acton, Pignatelli i Hamilton.* Sam Monarcha był na polowaniu. Nie wiemy co na tey radzie udecydowano. Lecz wkrótce potym wydane były rozkazy przyspieszenia zaciągu woyska. Pomnożono aresztowania. Zaczęto przyprawadzać do skutku projekt zrobiony dawniey wypędzenia z Krolestwa wszystkich Cisalpinow. Nazajutrz spostrzeżono między ludem tey Stolicy nieukontentowanie ktore potym zamieniło się w zaburzenie z powodu drożyzny żywności. W pośród okrzykow *Mąki, Chleba* słyszeć się dały głosy przeciw Ministrowi *Acton*, lecz siła zbroyna nadciągnęła i rozpędziła kupę zebraną, wzięwszy kilka osob do aresztu.

Die 44. Ziehung der Königl. Preussisch: Süd-Preussischer Dritten Zahlen Lotterie. Zum Besten der Invaliden, Witwen, Versorgungs-Schulen, und Armen-Anstalten, ist geschehen in Warschau in Gegenwart der Königl. General Lotterie Administrations Commissarien Donnerstag den 2. November 1797. früh um 9. Uhr. — Herausgezogene Nummern sind:

15. 87. 69. 89. 34.

Die 45 Ziehung ist Montag den 13. November 1797. Früh um 9. Uhr. — Die Einlässe werden bei allen in Warschau und Prag angestellten Lotterie Einnehmern bis Sonnabend den 11. November morgens, im Haupt Einnahme Comptoir zu Warschau aber bis Abends vor der Ziehung angenommen.

Die 46 Ziehung bleibt auf den 23. November. In den Königl. Haupt Einnahme Comptoir zu Warschau sind auch Loose zur Königl. Berliner Classen Lotterie zu haben.

44. Ciągnięcie Krola J. Pruskiego Trzeciej Loteryi Liczbowej. Na rzecz Inwalidow, Wdow, i Szkol, tudzież na wsparcie Szpitalow urządzone, dzialo się w Warszawie w przytomności Kommissarzow Generalney Administracyi Loteryi Krolewskiej we Czwartek d. 2. Listopada 1797. rano o godzinie 9. — Wyciągnięone Numera są:

15. 87. 69. 89. 34.

45. Ciągnięcie będzie w Poniedziałek 13. Listopada 1797. rano o godzinie 9tey. — Stawka u wszystkich Kolektorow, w Warszawie i na Pradze t lko do Soboty d. 11. Listopada rano, a w Kantorze Generalnym w Warszawie aż do wieczora przed ciągnięciem przyjętemi będą.

46. Ciągnięcie będzie d. 23. Listopada.

W Krolewskim Kantorze Generalnym w Warszawie; można też dostać Loose na Krolewską Berlińską Loteryą Klasową.

Uwiedomienie.

Przez ustawę pod dniem 30. Kwietnia roku bieżącego wyszła, Nayszczniejszy Pan Edykt dla Prufs Południowych względem zachować mianych w tey Prowincyi przepisow i Praw dnia 24. Marca 1794. wydany, objaśnić i w onymże postanowić raczył, w iakich materyach i zdarzeniach bywsze Polskie konstytucye i Statutowe Prawa w przyszłym czasie ważyć, a w iakich przypadkach przepisy powszechnego Prawa krajowego oddać na miejsce tamtych użyte bydz mają. To podać się niniejszym oznajmieniem do publiczney wiadomości, ażeby każdy komu o tym wiedzieć należy, o obmowie wspomnioney ustawy, ktora w Regencyach krajowych i w kommissyach Powiatowych sprawiedliwosci znajduie się i w Kraiu jest publicznie ogłoszona, dokładna powziął wiadomości. w Warszawie dnia 12. Września 1797. — Krolewska Południowa Pruska Regencya.
de Meyer.

Obwieszczenie.

Podaje się do wiadomości, iż w oficynie terraslowey przy Królewskim zamku, w Collegium po Jezuickim; niemniej w Aptece zamkowej; w ławym zamku zas nad Kuchniami, przy Malarzni i w Kamienicy Plochockiey różne pomieszkania od 180 Grudnia 1797 na terminie na dzień 24 Novemb: wyznaczonym na Sali Kamery J. K. Mci na ieden albo na lat kilka więcej dającym najęte, i kondyeye takowey Arendy przeczytane będą. Chcący zas najmować, i pomieszkania takowe zobaczyć, mogą się do Burgrabiego Ur. Fontaniego, albo do Architekta Królewskiego JPana Zugka udać. Dan w Warszawie d. 26. Octob: 1797.
Przezydent, Dyrektor, Radcy i Afesorowie Magistratu.

List Gończy.

Żyd szynkarz tuteyszy nazywający się Moses Jzrael Jzer pooszukiwawszy wiele Osob i narobiwszy znacznych długow a nie zostawiwszy iak mizerne Effecta z żoną swoją synem ieszcze przy piersiach będącym i tegoż Mamką sekretnie z tąd uszedł. Wszelkie zatym respective zwierzchności i Publiczność upraszają się, aby w zwyż opisanego żyda w przypadku zdybania onego, natychmiast przytrzymać i za powrocciem Unkosztow na niego żożyć się mogących, do nas odesłać kazali. Datt w Warsza. dnia 26. Paż: 1796. — J.K.Mci Pruskiey Dyrekcyja Policyi.

Da der hiesige Chirurgus Joseph Piotrowski und die Wittwe Strzenikowska geborne Francisca Gochniowska, bei der unter sich geschlossenen Ehe Verbindung in dem, diesershalb am 30. Sept: c. vor Uns errichteten Ehepacto, die in dieser Provinz gewöhnliche Güthergemeinschaft ausgegeschlossen haben, so wird solches dem Publico hierdurch nachrichtlich bekannt gemacht. Warschau den 13. Oct: 1797. — König: Preufs: Justiz Magistrat.

Donosi się niniejszym publiczności, iż JP. Josef Piotrowski Cyrulik tuteyszy i Jozefa Strzenikowska z Gochniowskich przy matżeństwie między sobą zawartym w Paktach małżeńskich dnia 30. Września r.b. o to przed nami zawartych Ipołeczeństwo dobr w tuteyszey Prowincyi zwyczajne znieśli. Dan w Warszawie dnia 13. Mca Października 1797. — J.K. Mci Magistrat Sprawiedliwości.

Oświadczenie.

Ponieważ Wexle trzy, iako to pierwszy na sumnę Zł: Pol: 26,400. czyli Czerw; zł: 1466. zł: Pol: 12. pod datą 15. Czerw: r. 1793. z terminem zapłaenia po trzech prolongacyach na dzień 15 Kwietnia 1789 roku, na osobę W. Antoniego Zorawskiego wydany, przez Ur: Cabrit podpisanu pod liczbą 618. w księgę likwidacyi długow Status Passivi masy Ur: Cabrit na dniu 25 Mca Lutego r. 1794 wciągnęty. — Drugi na sumnę Czerw. Zł: 270 po trzech prolongacyach na dzień 15 Kwietnia r. 1793. na Osobę W. Jana Zorawskiego. wydany, podobnie przez Ur: Cabrit podpisanu, w księgę likwidacyi pod liczbą 619 wpisany. Trzeci na sumnę Czerw: 321 pod datą 21. Mca Maia roku 1788 na Osobę W. Jana Zorawskiego wydany, przez Ur: Piotra Teppera podpisany, pod liczbą 832. w księgę Likwidacyi Długow Status passivi masy Ur: Teppera dnia 26. Lutego r. 1794. umieszczony — początkowo w Aktach Ziemskich Księstwa Zmudzkiego Repartycyi Szawelskiej, dnia 12 Kwietnia r. 1793. oblatowane do Likwidacyi w Kommissyi Bankowey naterczas agitującey się, pewney Osobie (ktora gdzieby się teraz znajdowała niewiadomo) powierzone, uronione zostały, dla czego Właściciele tychże Wexli, wyżey wyrażeni, zachowując prawo własności iedynie do nich należące i żadnym aktem nie osłabione, ostrzegając osoby te, w ktorzychby ręku, takowe Wexle znajdowały się, iż prawo własności żadnego do nich, a in consequenti przyzwolitosci żądania, przysądzeniu fobie summ w Kommissyi Bankowey formować nie mogą, lecz takowe Wexle wyżey oznaczone, Właścicielom na ręce JPana Tykla w Warszawie na Krakowskim Przedmieściu pod Liczbą 449 mieszkającego złożyć raczą, w przypadku nie złożenia, właściciele summ z powyższych wexlow. wynikających iako iedynie onym z Mass wyżey wytkniętych przypadających i przez też Masy, winnych, dochodzić, i takowe windykować będą.

Zur Sicherheit der sämtlichen Haus-Handwerks und anderer Leute, die für den Hof Sr: Durchlaucht der Fürstin Sapieha gebohrnen Fürstin Sułkowska Waaren, und victualien zustellen, wie auch um allen daraus entstehen könnenden Unannehmlichkeiten vorzubeugen, zeigt dieselbe an; dass sie ihren Leuten zu allen Ausgaben. baares Geld giebt, und verlangt daher dass man niemanden von ihrem Hofe etwas auf credit gebe. Um dieses allgemein bekannt zu machen; hat sie diese ihre Erklärung in die hiesige Zeitung einrücken lassen.

Chcąc JO. Xżna z Sułkowskich Sapieżyna zabezpieczyć wszystkich Kupcow, rzemieślnikow i każdego gatunku ludzi towary, lub rzeczy do żywności do dworu iey przystawiających od wszelkiego ubezpieczyć zatrudnienia i siebie od niespokojności zapewnić, oświadcza niniejszym ogłoszeniem, że na wszystkie wydatki gotowe daie piędzde i żada aby nikt do dworu iey nikomu na kredyt nie dawał, co aby tym pewniey do wiadomości wszystkich doszło w gazety to swoie oświadczenie włożyć przedsiawizela.